

16

435

1781, 36

DISSERTATIO INAUGURALIS IURIDICA

DE

FIGMENTO CRIMINIS
FAMOSI LIBELLI.

QVAM

DIVINIS AVSPICIIS

ANNVENTE INCLYTO IVRECONSULTORVM ORDINE

PRO LICENTIA

SVMOS IN VTROQVE IVRE HONORES

ATQVE PRIVILEGIA DOCTORALIA

RITE CAPESSENDI

PUBLICAE DISCEPTATIONI

SUBMITTIT

IOHANNES MICHAEL SCHMIEDIVS

HERESBRVCCENSIS.

D. XII. MARTII MDCCCLXXXI.

ALTDORFII

TYPIS IOHANNIS ADAMI HESSELI ACADEMIAE TYPOGRAPHI.

P 435

38

DISSERTATIO IN ACADEMIA JURIDICA

FIGMENTO CRIMINIS
FAMOSI LIBELL

DIVINIS AUSPICIIS

ANNUENTE DIE PRIMO IANUARII MDCCCXXXI

PRO LICENTIA

SUMMO IN UTROQUE IURE HONORE

ATQUE PRIVILEGIO DOCTORALIA

ETIT CAPESSE

HAEC DISSEPTATIO

PERMITTIT

IOHANNES MICHAEL SCHMIDT

HERSSEL ACCEPIT

MDCCCXXXI

ALTDORFI

TIPIBVS IOHANNIS ADAMI HESSII ACADEMIAE TYPOGRAPHI

SACRI ROMANI IMPERII
LIBERAE AC PERILLVSTRIS
REIPVBLICAE NORIMBERGENSIS

SENATI

SPLENDIDISSIMO

PERILLVSTRIBVS GENEROSISSIMISQVE DOMINIS

DOMINIS

DVVMVIRIS

TRIVMVIRIS

SEPTENVIRIS

CONSVLIBVS

SENATORIBVS

SALVTIS PVBLICAE CVSTODIBVS

VIGILANTISSIMIS,

SVMNIS LITERARVM STATORIBVS

MAECENATIBVS SVIS

INDVLGENTISSIMIS

REGIMEN FORTVNATVM ET TRANQVILLVM

VALETVDINEM INTEGRAM

ET

VITAM LONGAEVAM

GENEROSISSIMARVM FAMILIARVM

FLOREM PERENNEM

A

DEO OPTIMO MAXIMO

PIE ADRECATVRS

D. D. D.

TANTORVM NOMINVM

CVLTOR MAXIME DEVOTVS

IOHANNES MICHAEL SCHMIEDIVS

HERESDREVCENSIS.

INTROITVS.

Nullius rei in vita communi minus determinatum esse conceptum ac *famosi libelli*, ideoque non mirandum, illum inter arbitrarias Ictorum irrepsisse opiniones, docet Auctor libelli, *vom Geist der Criminal-Gesetze*. a) Varias quoque accepit denominationes *famosus libellus*. Dicitur v. c. *famosa scriptio libellorum*, *famosa series scriptionis*, *charta vel chartula famosa*, *captiosa atque occulta conscriptio*, *historia*, *carmen vel liber ad infamiam*, *carmen famosum imalum*, *canticum famosum*, *opprobriorum tabulae*, *versus famosi*. b)

a) *Hamburg 1777. 8vo. p. 57.*

b) *l. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, et l. ult. C. Theodof. de famos. lib. §. 1. l. de iniur. l. 5. §. 9. ff. de iniur. et famos. lib. l. 21. ff. de rest. l. 18. ff. qui rest. fac. pass. SENEC. Lib. V. contro. PAUL. Sentent. Lib. V. Tit. 4. §. 15. HORAT. Serm. Lib. II. Sat. 1.*

§. I.

COMMVNIS FAMOSI LIBELLI DESCRIPTIO.

Effingunt Interpretes iuris criminalis peculiare quoddam delictum *famosi libelli*, cuius existentiam et characteres prima-

rio ex constitutionis criminalis carolinae articulo I 10. derivare solent, ubi Imperator edicit.

„Item welcher iemandt durch Schmachschrift, zu Latein li-
 „bel famofs genant, die er ausbreittet, und sich nach Ord-
 „nung der Recht mit seinen rechten Tauf- und Zunamen nit
 „underschreibt, unrechtlicher unschuldiger Weis Laster und
 „Uebel zumist, wo die mit Wahrheyt erfunden würden,
 „dass der Geschmecht an seinem Leib, Leben, oder Ehren
 „peinlich gestraft werden möcht, derselbig boshaftig Lästlerer
 „soll nach Erfindung solcher Uebelthat, als die Recht sagen,
 „mit der Peen, inn welche er den unschuldigen geschmechten
 „durch sein böse unwahrhaftige Lästerschrift hat bringen
 „wollen, gestraft werden. Und ob sich auch gleichwol die
 „aufgelegt Schmach der zugemessen That inn der Wahrheit
 „erfunde, soll dennoch der Ausruffer solcher Schmach nach
 „vermög der Recht und Ermessung des Richters, gestraft
 „werden.

Nempe sub delicto famosi libelli intelligunt scripturam, qua
 quis criminis poenam, vel capitalem vel non capitalem inferentis,
 famam tamen sugillantis, insimulatur, in publicum evulgatam.
 Quamvis autem huius delicti expositionem plerumque doctrinae
 de iniuriis adiungere, imo illud inter species iniuriarum
 scriptarum referre solent, revera tamen famosum libellum
 pro-

propriis suis terminis includunt, peculiarem naturam a reliqua iniuriarum indole plane recedentem illi tribuunt, separatim requisita ad illius existentiam necessaria figere anxie laborant, poenam singularem concipiunt, uno verbo, famosum libellum a reliquis iniuriis non obiecto solum et modo, quo convitium exeritur, sed essentia sua et interna qualitate discernere, et proprium delictum constituere testantur.

§. II.

COMMVNIA INTERPRETVM REQUISITA AD ESSENTIAM CRIMINIS FAMOSI LIBELLI.

Scilicet ut ante omnia communem Interpretum, recentiorum praesertim, doctrinam brevissimis complectar verbis, requirunt I.) scripturam sensu latiori acceptam, criminis obiectionem continentem. 2) Et quamvis Interpretes antiquiores plerique verbis articuli *mit seinen rechten Tauf- und Zunamen nit unterschreibt*, strictius inhaerentes, relationem nominis ab auctore factam ad essentiam huius delicti pertinere voluerunt, 3) recentiores tamen unanimi fere consensu scripturam quoque nomen auctoris prodentem ideo in eandem classem referendam esse docent, quod 1) totus articulus, ut verba *nach Ordnung der Rechi* indicant, ex iure romano deceptus, verum tamen legibus quibusdam male intellectis superstructus sit, cum potius verba *legis 5. §. 9. D. de iniur. et famos.*

mos. lib. ibi: etiamsi alterius nomine ediderit vel sine nomine, nil nisi extensionem ad scripta sine nomine evulgata innuant, minime autem libellum famosum ab auctore subscriptum excludant, sicut etiam ex l. fin. C. de famos. lib. appareat, eum quoque qui nomen professus fuerit, si asserta sua minime vera ostenderit, capitali supplicio plectendum esse, quibus rationibus deinde 2) accedat clarissima atque correctoria dispositio Recessus Imperii de a. 1577, Tit. XXXV. §. und sezen, verbis, es habe der Autor seinen Namen darunter gesetzt oder nicht, qua omnis controversiarum materies, ex Romanorum legibus olim oborta, sublata totaque distinctio simul everfa fit. c)

a) Hinc etiam comprehendunt picturam, sculpturam, imo nummos ad alicuius infamiam cufos, de quibus vid. e. A. KLOZIVS in opusc. nummar. p. 1. sq. BOEHMER. ad Carpz. quaest. 98. obs. 1. BRUNQVELL. de picturis famosis.

b) Inter eos, qui relationem nominis ad essentiam famosi libelli requirunt, praecipue referendi sunt:

SCHROETER de famosis libellis. Ienae 1630.

BARDILI de subscriptione, c. 6. n. 8.

BEYER ad Dig. Tit. de iniur. post. 8.

LAVTERBACH in colleg. rheoret. pract. Tit. de iniur. §. 68.

CARPZOVIVS pr. rer. crim. quaest. 98.

BERGER. Elect. iurispr. crim. p. 88.

KRESS. ad C. C. C. art. 110.

LEYSER. sp. 552. m. 2.

c) Ceta-

c) Celationem nominis haud exigunt

DONAVER in *diff. ad L. unic. C. de famos. lib.*

HERTIVS *Resp.* 101. n. 25.

I. S. V. BOEHMER in *Obs. ad Carpz. quaest.* 98. *obs.* 3. et in *Medit. ad C. C. C. art.* 110. §. 6.

MEISTERVS in *princip. iur. crim.* §. 149.

KOCHIVS in *instit. iur. crim.* §. 386.

QVISTORP *Grundsätze der teurischen peinlichen Rechte.* §. 313.

FWITTMANN in *element. iur. crim.* §. 415.

§. III.

REQVIRVNT DELICTVM FAMOSVM LIBELLO OBIECTVM;

S. VERVM, S. FICTVM.

II.) Alterum requisitum, cui hactenus Interpretes stricte inhaeserunt, in eo consistit, quod certae alicui personae, a) aut nominatae, aut ita saltem descriptae, ut, de qua narretur fabula, statim appareat, b) crimen infamans libello obiectum fuerit. In quo characterem genuinum, famosum libellum ab omnibus aliis iniuriis distinguentem invenisse sibi visi sunt. Imo, quamvis ipsi hodie in eo omnes fere conveniant, poenam legibus romanis et Carolina statutam non amplius applicari posse, sed arbitrariam solum obtinere, pro diversis doli gradibus et reliquis circumstantiis definiendam, illud tamen requisitum criminis infamantis obiecti ideo inculcant quoniam

B

1) non

1) non solum leges Romanae talia exigant, sed et 2) in C. C. C. art. 110. eadem criminum obiectio supponatur: *wo die mit Wahrbeyt erfunden würden, dasz der Geschmecht an seinem Leib, Leben oder Ehren peinlich gestraft werden möcht.* c) Intelligunt autem sub eo crimine non solum tale quod capitis aut corporis afflictivam infert poenam, sed et ex quo sola iuris infamia imminet. Hinc ad poenam famosi libelli sufficere haud putant e. g. stuprum obiectum, quum illud e recentiorum doctrina, infamiam iuris, hodie non inferat. d) Arcent quoque haerefeos insimulationem, quoniam dispulsis ignorantiae tenebris hodie vix dubitari queat, quin haeresis sit solus error intellectus, omneque crimen ex rei veritate, non sola intentione erronea delinquentis aestimandum sit. e) Denique etiam mera scommata, *solan infamiam* sine criminis allegatione obiectam, scripturas satyricas in contentum magis quam infamiam vergentes, et reliqua convitia minime ad famosi libelli censum, sed meras iniurias pro re nata ablegandas esse putant. Ceterum tamen haud distinguendum esse docent, num crimen obiectum verum an falsum sit, quoniam genuini delicti characteres eo, quod alicui illegali et iniurioso modo crimen scriptura propalata obiectum sit, absolvantur, ideoque C. C. C. expressis verbis in fine articuli 110. disponat, *und ob sich auch gleichwol die aufgelegt Schmach der zuge messen*

gemessen That in der Wahrheit erfünde soll dennoch der Ausruf-
fer solcher Schmach nach Vermoeg der Recht und Ermessung des
Richters gestraft werden. 1)

- a) Quaestionem, an personae etiam morales, societates etc. libello
famoso possint prociundi, rectissime credo contra FRIESE in *diff. de
famof. lib. §. 17*, afirmando decidit, QVISTORP in den *Grundsätzen des
teutschen peinlichen Rechts. §. 313. not. a.*
- b) Quoniam demonstratio, (ut cum FLORENTINO in l. 34. *D. de cond.
et demonstr. loquar*) nominis vice hic fungatur.
- c) BOEHMER *ad Carpzov. quaest. 98. obs. 1.*
KOCH. *l. c. §. 383.*
QVISTORP. *l. c. §. 313.*
- d) vid. REINHARD *ad Christin. Vol. I. obs. 3.*
BOEHMER. *ad Carpzov. quaest. 69. obs. 1.*
QVISTORP. *Abhandlung ob eine bürgerliche Wittwe, welche nach ihres
Ehemanns Tode eine unzüchtige Lebensart treibet, die ihr von ienem
verschriebenen Vermaechtnisse, und andre zugebilligte Vortheile
verliehre? in seinen Beiträgen P. II. n. 2. p. 55.*
- e) BOEHMER *ad Carpzov. quaest. 98. obs. 1.*
- f) BOEHMER *ad Carpzov. quaest. 98. obs. 4. et in Medit. ad C. C. C. arz.
110. §. 3.*

§. IV.

LIBELLI PROPALATIONEM.

Porro

III) ad consummationem delicti desiderant propalationem
scripti famosi, quoniam ea demum exstantior pateat iniuria,

B 2

atque

atque de animo iniurioso evidenter constare possit, cuius rei vix detur certius argumentum quam quod sparsio in vulgus suppeditat; id quod ipsa articuli 110. verba, *die er ausbreitet*, atque expressio *der Ausruffer* ibi occurrens satis perspicue innuere videntur. Eam vero propalationem, affixione, impressione a) palam facta communicatione, abiectione etc. fieri posse nemo dubitabit. b) Ad eorum igitur factorum classem haud referunt carmen cum amico communicatum, aut amice scriptum, sed contra scribentis intentionem et voluntatem evulgatum. c)

a) de typographis libros famosos excudentibus, bibliopolis eos vendentibus, et distrahentibus vid. PVITTMANN. l. c. §. 149. E. G. KVISTNER *de publica rei librariae cuna*, Lips. Praesid. A. F. SCHOTTIO *defensa*, 1778.

b) BOEHMERI *Medis. a. 110. §. 5. et reliqui Interpretes.*

c) BOEHMER l. c.

§. V.

DE POENA FAMOSI LIBELLI DOCTORVM SENTENTIA.

Quod denique ad poenam famosi libelli hodiernam attinet, olim quidem nonnulli fuerunt, qui verbis C. C. art. 110. *derselbig boshaftig Lesterer soll nach Erfindung solcher Uebelthat als die Recht sagen, mit der Peen in welche er den unschuldigen geschmechten durch seine unwahrhaftige Lästerschrift hat bringen wollen, gestraft werden, arctius inhaerentes eandem poenam*

poenam etiam hodiernam applicandam esse censuerunt, ideoque cum Imperatore distinxerunt, num crimen imputatum ab auctore famosi libelli calumniose effictum, an verum fuerit; priori casu secundum indicata articuli verba poenam talionis, posteriori vero poenam arbitrariam statuentes ob verba articuli finalia *und ob sich auch gleichwol die aufgelegt Schmach der zugemessen That in der Wahrheit erfünde, soll dennoch der Ausruffer solcher Schmach nach Vermög der Recht, und Ermessung des Richters gestraft werden.* a) Contra vero ab ea sententia rigidiori sensim sensimque recentiores desistere atque generatim hodie adversus auctores famosi libelli nonnisi poenam arbitrariam decernendam esse censuerunt, nempe aut pecuniariam, si facultates rei permittunt, aut, quando reus vilioris conditionis sit, relegationem, aliamve corporalem, fustigationem tamen haud facile excedentem. b) Quoniam vero poena arbitraria inter ideas vagas pertinet, in minori aut maiori malo consistere potest, eaque, nisi iudicis animus momentis quibusdam certioribus regatur, ad absurda rediret, in determinando poenae aut gravioris aut mitioris gradu ad eam praecipue facti inspectionem iudicis attentionem flectere cupiunt 1) num crimen obiectum gravius aut levius sit, et quale igitur probata illius existentia, malum inde redundaret, cuius proportioni, quamvis talionis applicationem protenus negent,

poenae tamen arbitrariae gradum quodammodo accommo-
dandum esse putant, c) 2) num delictum imputatum falsum
an verum fuerit, hoc casu ex ipsius legis argumentis arbitra-
riam quoque poenam admodum mitigantes, 3) num famoso
libello alteri revera grave damnum illatum fuerit nec ne, 4)
num in personas superiori dignitate conspicuas grassatus sit
calumniator, adeo, ut usque ad capitalem poenam iudex pro-
gredi possit, eo casu, si simul seditiosus fuerit, et crimen per-
duellionis aut laesae maiestatis concurrat, quae tamen adie-
ctio superflua est, quoniam tum famosus libellus in aliud pla-
ne delicti genus transmutatur, et maius crimen levius absor-
bet. d) Socios itidem pro gradu concursus arbitrarie punien-
dos, speciatim quoque typographos et bibliopolas, qui libel-
los famosos excuderunt aut distraxerunt, illius exemplorum
confiscationem pati, imo eosdem nonnunquam privatione iu-
ris, libros excudendi vendendique coerceri debere tradunt. e)
Causas mitigantes praetermitto, quoniam de communibus e
generali delictorum indole constat, speciales vero ex iis mo-
mentis, ad quae a iudice in determinatione poenae arbitrariae
attendi debere, iam indicavi, facile elici possunt. f)

a) CARPZOV. *quaest.* 98. n. 8.

BERLICH P. V. *concl.* 67. n. 68.

CLASEN *ad C. C. C. a.* 110.

b) STRYCK

- b) STRYCK *in usu moderno. Tit. de iniur. §. 43.*
 KRESS. *ad b. a. §. 3.*
 LEYSER *sp. 152. m. 3.*
 MEESTER *l. c. §. 152.*
 BOEHMER *ad Carpzov. quaest. 98. obs. 2. Idem in Medit. ad C. C. C. §. 8.*
 KOCH. *l. c. §. 391.*
 QVISTORP. *l. c. §. 315.*
 PVITTMANN. *l. c. §. 416.*
- c) Ita Interpretes citati plerique, quibus tamen contradicit BOEHMERUS *in Med. ad art. 110. §. 8.* nescio qua iuris specie negans, crimen obiectum, sive capitale sive non capitale fuerit, in poenam influere, quae tamen sententia quam maxime lubrica mihi videtur, quoniam omnino diversus plane doli gradus, et diversa damni inferendi intentio adest.
- d) Alios casus quamvis admodum dubios vid. apud BOEHMERUM *in med. ad art. 110. §. 8.* Poena enim arbitraria per se ad capitale supplicium extendi non potest, nisi gravius delictum concurrens illud lege expressum secum ferat. PVITTMANN *l. c. §. 84.*
- e) R. I. de 1530. *§. und nachdem* et de 1541. *§. ferner haben wir be- funden.* de a. 1577. *Tit. von Buchdruckern.* BOEHMER *ad Carpzov. qu. 98. obs. 2.* PVITTMANN *l. c. §. 419.*
- f) De titulo permutationis aut ignorantia, aliisque causis mitigantibus bibliopolas ad omnia perlegenda haud obligatos saepissime excusantibus vid. BOEHMERUM *l. c.* et KOCHIVM *l. c. §. 274.*

§. VI.

DOCETVR, FAMOSVM LIBELLVM, PROPRIVM DELICTVM HAVD
 CONSTITVERE, SED VNICE AD INIVRIAS REFERRI DEBERE.

Tantum de communi doctrina qua haectenus famosus li-
 bellus a genere suo subiungi et propriis terminis includi voluit.
 Verum

Verum enimvero admodum suspecta mihi videtur et superflua ea docendi ratio quoniam famosi libelli unice ad reliquas iniurias referendi sunt, et equidem praeter nomen neque in ipsis delicti characteribus, neque circa poenam quicquam apprehendi, quod genuinam rationem specificam, propriasque delicti notas indicaret. Quodsi vero omnes doctrinarum et scientiarum sectiones et partitiones inutiles, atque superfluum erroneamque dogmatum multiplicationem inferentes evitandae sunt, tum profecto et famosi libelli a reliquis iniuriis facta separatione plane carere potuissimus. Sicut enim quaevis facta in alterius contumeliam directa, etiam accusationes temerariae, falsa testimonia, iudicis excessus etc. generatim ad iniurias pertinent, ita et famosus libellus. Sicuti quaevis iniuria aut levior est, aut innumeris circumstantiarum, loci, temporis, personarum, modi, varietatibus atrocior fieri potest, ita et idem famoso libello fit. Sicuti pro palatio contumeliae, scripturae evulgatione, ita et ore tenus publica declaratione, narratione per domus, sparsione in vulgus fieri potest. Scriptura sane, quam in primis Interpretes urgent, differentiam specificam sensu iuridico non constituit, cum quaevis artium partitiones pro fine illarum fieri, ideoque et ICtum eas tantum admittere decet sectiones, quae diversas iuris applicationes pariunt, et diversa poenarum genera etc. an-

nexas

nexa, habent. Alias enim, si ex individualibus et meris facti differentiis, quae quidem diversos doli et damni gradus, haud vero proprias delictorum classes involvunt, propria statim crimina effingeremus, ingens fieri deberet eorum numerus, et e.g. concionatorum iniuriae, advocatorum convitia, milliaque alia propriis titulis insigniri deberent. Denique, ut in primis notandum est, eadem, quae generatim iniurias sequitur poena arbitraria, etiam in famosi libelli crimine secundum communem interpretum doctrinam obtinet. Sicuti autem generatim in determinanda iniuriarum poena ad omnes circumstantias respici debet, num iniuriae factis veris nitantur, an secus, num ex loci, temporis, personarum, damni et modi qualitatibus atrociores an leviores sint, adeo ut et iniuriae orales pro re nata poenam capitalem secum trahere possint, si simul ad facta seditiosa, maiestatem reipublicae laedentia tendunt, ita et in famoso libello totidem cogitari possunt doli atque damnorum gradus, quae vel ad leviolem vel graviolem poenam definiendam iudicis arbitrium flectunt. Ergo inter eos et reliquas iniurias ne minima quidem differentia genuina animadverti potest. a)

tab.

c

a) Sen-

2) Sensit id iam quodammodo BOEHMERVS ad Carpzov. *quæst.* 98. *obs.* 1. ibi: *quia poena famosi libelli per se arbitraria est, in effectu parum refert utrum scripta iniuria atrox, an famosus libellus fuerit.*

§. VII.

APVD ROMANOS FAMOSVS LIBELLVS SOLVM INTER INIVRIAS
RELATVS ET PROPRIAM DELICTI SPECIEM NON EFFECIT,
QVOD DEMONSTRATVR

I) EX GENERALI INIVRIAE SIGNIFICATV.

Quum ad leges Romanorum animum advertimus, easque penitus indagamus, inde statim intelligitur, peculiare famosi libelli crimen eos ignorasse, idque unice sub iniuria comprehendisse. Cum enim praeter facta illicita extremum doli aut damni gradum inferentia, vel propriam suam indolem habentia et speciali lege notata, innumerae sunt malitiae humanae, qua corpus, fama, bonaque alterius impeti possunt, excursions et variationes, quibus omnibus ob circumstantiarum individualium diversitates impossibile est speciales poenas legibus accommodare, recte Romani ea omnia ad iniuriarum genus retulerunt. Iniuria igitur significatu patet admodum amplo. Denotat facta, quae non iure suscipiuntur, a) seu legibus, aequitati, et consuetudini repugnant, b) modo damna dolo et culpa data, c) modo iniquitates et iniustitiam iudicantium d) modo contemptus et contumelias ad laedendum

dum

dum alicuius corpus, dignitatem, honorem, famam tenden-
tes e) temerarias accusationes, falsa testimonia, f) et inpri-
mis famosos libellos, qui expressis verbis inter iniurias nu-
merantur. g)

a) §. 1. pr. l. de iniur. l. 1. pr. ff. cod. tit.

b) l. 1. §. 2. ff. quod quisque iure. §. 9. I. de I. N. G. et civil. l. 35. ff.
de leg.

c) §. 1, 2, l. de iniur. l. 1. ff. si quadrup. paup. fecisse. l. 5. §. 1. ff. ad
L. Aquil.

d) l. 3. ff. quod metus causa. l. 7. §. 2. ff. de minorib.

e) l. 1. pr. ff. de iniur. l. 3. ff. de iust. et iure l. 10. §. 12. ff. de in ius
vocando.

f) l. 13. C. de test. conf. etiam L. XII. tabb. tab. 7.

g) l. 5. §. 9. D. de iniur. et famos. lib. §. 1. l. de Iniur. ibi: Iniuria
autem committitur non solum cum quis pugno pulsatus, aut susti-
bus caesus, vel etiam verberatus erit: sed et si cui convicium fa-
ctum fuerit, sive cuius bona quasi debitoris, qui nihil deberet, pos-
sessa fuerint ab eo, qui intelligebat nihil eum sibi debere: vel si quis
ad infamiam alicuius libellum, aut carmen, aut historiam scripserit, com-
posuerit, ediderit, dolove malo fecerit, quo quid eorum fieret; sive quae
matrem - familias aut praetextatum praetextatamve adfectatus fuerit;
sive cuius pudicitia attentata esse dicetur, et denique aliis plurimis
modis admitti iniuriam, manifestum est.

§. VIII.

2) E COMMUNI POENAE PRAECIPVE TALIONIS INDOLE, AD
INIURIAS APPLICATA.

Eadem Romanorum sententia, qua famosum libellum a reliquis iniuriis nunquam separarunt, clarius adhuc patet e communi poenae, nempe talionis indole ad omnes fere iniurias applicata. Id enim poenae genus naturalis vindictae instinctus omnes antiquos homines docuit, atque in eo admodum conspirant Israelitae, Romani, ac veteres Germani. a) Ita vero 1) leges iam XII. Tab. iniurias reales talionis poenae subiciunt „*si membrum rupsit ni cum eo paicit, Talio esto etc.* b) Reliquas leviores ad certum pretium taxarunt. Mutatis temporum rationibus aestimandi facultatem Praetores introduxerunt, atque iacis concessisse notissimum est. c) 2) Accusatores temerarii talionis poenam subierunt. d) Et quoniam illud principium Romanorum per omnes fere iudiciorum partes conspicuum erat, unumquemque iuris sui ipsum auctorem esse debere, deinde ne accusatores, effectis causarum probabilium allegationibus, calumniae poenam subterfugere aut inconsulto ad accusationem prosilire potuissent, introduxerunt subscriptionem in crimen, qua nempe, ut PAVLVS interpretatur e) accusator libello in id subscribat, se poenae similitudini subiectum

iectum velle, si probatum non dedisset, quod alteri intentabat delictum. f)

- a) Cf. Eques MICHAELIS *in Mos. Recht.* §. 240.
HEINECCIUS *elem. iur. Germ. L. III.* §. 343.
- b) *Tab. VII. secundum IAC. GOTHOFREDVM.*
- c) *vid. list. huius legislationis apud HEINECCIUM Ant. iur. rom. Lib. IV. Tit. IV.*
- d) *l. ult. C. de accusat. et inscript. ibi:*

„nec impunitam fore noverit licentiam mentendi, cum calumniante
„ad vindictam poscat similitudo supplicii.

l. 10. C. de calumn.

- e) *l. 3. §. 2. D. de accus. et Inscr.*

f) *l. 7. D. de accus. et inscript.* „Si cui crimen obicitur, praecedere debet in crimen subscriptio, quae res ad id inventa est, ne facile quis proficiat ad accusationem, cum sciat, inultam sibi accusationem non futuram.

*Carol. SIGONIVS de ordine antiquo iudiciorum, L. II. c. 10.
de SELCHOW Ant. iur. rom. §. 259.*

§. IX.

CONTINVATIO DE POENA FAMOSI LIBELLI APVD

ROMANOS.

Ad eandem accusatorum temerariorum classem Romani quoque carminum ad alterius infamiam conceptorum auctores

numerarunt, five nomen suum carmini subscripserint, five illud sine nomine ediderint. Ita enim PAVLVS ait:

„Si quis librum ad infamiam alicuius pertinentem scripserit,
 „composuerit, ediderit, dolove malo fecerit, quo quid eorum
 „fieret, etiamsi alterius nomine ediderit, vel sine nomine, uti
 „de ea re agere liceret, et si condemnatus sit qui id fecit, in-
 „testabilis ex lege esse iubetur. Eadem poena ex Scto tene-
 „tur etiam is, qui ἐπιγραμματα i. e. inscriptiones, aliudve
 „quid sine scriptura in notam aliquorum produxerit, item qui
 „emendum vendendumve curauerit. Et ei qui indicasset, si-
 „ve liber sive seruus sit, pro modo substantiae, accusatae
 „personae, aestimatione iudicis pretium constituitur; seruo
 „forsitan et libertate praestanda. Quid enim si publica uti-
 „litas ex hoc emergit? a)

Poenam vero carminis famosi, ut temerariae accusationis, antiquissimis iam temporibus nonnisi talionis fuisse, equidem contra alios, indistincte capitis poenam apud Romanos veteres obtinuisse, putantes, b) contendo. Ita enim CICERO in libro IV. de Republica eiusque fragmentis adhuc extantibus ait:

„Nostrae

„Nostrae contra XII. Tabulae cum perpaucae res capite sanc-
 „xissent, in his banc quoque sancendam putaverunt, si quis
 „actitavisset, siue carmen condidisset, quod infamiam affer-
 „ret, flagitiumve alteri. Praeclare: iudiciis enim ac magi-
 „stratum disceptationibus legitimis propositam vitam, non
 „poetarum ingeniis habere debemus, nec probrum audire ni-
 „si ea lege, ut respondere liceat, et iudicio defendere. c)

Atque IDEM eodem libro:

„Probris et iniuriis poetarum subiectam vitam famamque ha-
 „bere noluerunt, capite etiam puniri sancientes, tale carmen
 „condere si quis auderet. d)

Ex quibus CICERONIS verbis simul ratio severitatis et simili-
 tudinis inter temerarium accusatorem et famosi libelli aucto-
 rem patet, quoniam nempe talium carminum fabricator, legi-
 timam accusationis viam haud ingrediens, ipso facto temera-
 rium animum declarare videbatur, quamvis equidem haec fa-
 cta, ut infra docebo, non quidem intuitu ipsius delicti, sed
 tamen doli atque damnum inferendi conatus gradibus a se
 invicem differre, atque calumniosam accusationem ob pro-
 niozem laedendi animum et periculi gravitatem famosum li-
 bellum

bellum superare credam. Verum huic CICERONIS relationi
obstare videntur, quae in XII. TAB. legibus occurrunt verba
secundum versionem ac interpretationem recentiorem ita son-
nantia:

„si quis publice aliquem diffamaverit, eique convicium fe-
„cerit, vel carmen famosum condiderit ad alterius iniuriam,
„seu infamiam, fustibus seriatim „

ubi igitur de poena solum fustuaria sermo est, cuius mentio-
nem etiam fecit HORATIVS.

— — — quin etiam lex

Poenaque lata, malo quae nollet
carmine quemquam
describi: vertere modum, for-
midine fustis
Ad bene dicendum delectandum-
que redacti. e)

Vnde plerique Interpretes CICERONIS auctoritate muniti sibi
persuaserunt, generatim antiquo iure capitalem fuisse famosi
carminis poenam, atque fustigationem etiam ad necem usque
procedere potuisse. f) Verum allegata CICERONIS testimo-
nia cum reliquis XII. Tab. fragmentis exstantibus amice con-
spirare mihi videntur, si omnia de talione rite intelliguntur.
Nempe ob delicta capitalia, carmine obiecta, supplicia
in auctorem statuebantur, in reliquis autem casibus fustium
ictus.

ictus. Ea autem fustium poena, quae iterum pro circumstantiarum varietate cum maiori, aut minori rigore exerceri potuit, nonnisi ideo determinabatur, quoniam temporibus antiquis in innumera delicta, nullae adhuc poenae certae definitae erant, ideoque talio in tantum quidem, quantum delictum obiectum certa poena notatum fuit, locum habuit, in reliquis autem quoddam poenae genus praescribi debuit. Postquam vero sequenti tempore iudiciorum publicorum numerus auctus atque poenae publicae curatius definebantur in singula delicta: tum varias quoque deprehendimus carminum famosorum coercitiones. Ita etiam AVGVSTI aevo, qui teste TACITO ^e) cognitionem de famosis libellis specie legis tractavit, commotus Cassii severi libidine, qua viros feminasque illustres procacibus scriptis diffamaverat, et postea ICTI PAULI tempore, relegatione, deportatione aliisque poenis carminis famosi reos punitos invenimus, ^h) quod sane aliter non intelligendum, quam ad talionis regulas, quantum fieri potuit, revocatam fuisse poenam, et nonnunquam ob criminum capitalium obiectionem supplicia, nonnunquam alias coercitiones obtinuisse. Praeterea ut statim ulterius explicabo multum et Imperatores in hac re genio suo indulserunt. ⁱ) Denique incidenter hic observandum, famosorum carminum auctores, ut ICTUS PAVLVS refert, SCTo fuisse intestabiles. ^k)

D

a) l. 5.

- a) l. 5. §. 9. D. de Iniur. et fam. lib.
 b) versantur in ea opinione BOEHMERVS in med. ad C. C. art. 110. §. 7.
 BRVNQVELL de picturis sum. §. 5.
 c) apud AVGVSTINVM de civitate Dei Lib. II. 12, 13.
 d) AVGVSTINVS l. c.
 e) HORATIVVS Epistol. Lib. II. 1.
 f) l. 7. §. 1. D. ad Leg. Aquil. l. 1. §. 17. D. ad SCr. Silan. HEINECCIUS
 l. c. §. 2. BRVNQVELL l. c. §. 5.
 g) TACITVS Annal. Lib. I. cap. 72.
 h) PAVLVVS recept. sentent. Lib. V. 4, 15, 17.
 i) Celebre tamen exemplum carminis famosi cum laesa maiestate coniunctum
 vid. apud TACITVM in Annal. Lib. XIV. c. 48 sq. Postquam, (Nerane
 regnante) ANTISTIVS probrosū adversus principem carmina facitavit, vul-
 gavitque celebri convitio, IVNIVS quidem MARVLLVS consul designatus cen-
 suit, adimendum reo Praeturam, necandumque more maiorum; ast PAETVS
 THRASEA multo cum honore Caesaris et acerrime increpito ANTISTIO,
 non quicquid nocens reus pati mereretur, id egregio sub prin-
 cipe et nulla necessitate obstricto senatu statuendum disseruit,
 carnificem et laqueum pridem abolita, et esse poenas legibus
 constitutas, quibus sine iudicum saevitia et temporum infamia
 supplicia decernerentur. Quin in insula, publicatis bonis, quo
 longius fontem vitam traxisset, eo privatum miserior, et pu-
 blicae clementiae maximum exemplum futurum. In cuius senten-
 tiam, rupto servitio, et reliqui pedibus iere. Nec Imperator, quamvis se
 offensum putavit, inter pudorem et iram cunctatus, eam reprobatit.
 k) l. 5. §. 9. D. de iniur. l. 18. §. 1. D. qui testam. fac. poss.

§. X.

NEC CONSTITVTIO L. VN. C. DE FAM. LIB. POENAM CAPITA-
 LEM SANCIENS PROPRIVM AVT NOVVM QVID INVOLVIT.

Neque etiam Imperatorum VALENTINIANI et VALENTIS
 constitutio, carminis famosi auctores et socios capitali sup-
 plicio

plicio iterum subiiciens, proprium aut novum quid involvit.
Ita enim illius verba sonant.

„Si quis famosum libellum¹ sive domi, sive in publico, vel
quocunque loco ignarus repererit, aut corrumpat, priusquam
alter inveniat, aut nulli confiteatur inventum, si vero non
statim easdem chartulas vel curruerit vel igni consumpserit,
sed vim earum manifestaverit; sciat se quasi auctorem huius-
modi delicti capitali sententiae subiugandum. Sane si quis
devotionis suae ac salutis publicae custodiam gerit, nomen
suum profiteatur, et quae per famosum libellum persequenda
putaverit, ore proprio edicat, ita ut absque ulla trepidatione
accedat, sciens quidem, quod si assertionibus suis veri fides
fuerit opitulata, laudem maximam et praemium a nostra cle-
mentia consequetur. Sin vero minime haec vero ostende-
rit, capitali poena plectetur. Huiusmodi autem libellus al-
terius opinionem non laedat.

Quae facile explicare possunt, si historia legislationis ad
animum revocatur. Nempe cum iam TIBERTVS carminum fa-
mosorum licentiae eam ob causam admodum indulgit, ut illis
criminationibus via pararetur, qua adversus innocentes ipsi
ingratos inquirere et grassari possent, a) tum quoque pessima
lues sequentia tempora adeo infecit, ut iam TACITO teste b)
saepissime ignoti et egentes occultis libellis faevitiae princi-

pum adreperint, et mox clarissimo cuique periculum fecerint. Igitur laudati Imperatores morem foedissimum et intolerabilem evertendum censuerunt, eumque repetita capitali poena acerrime interdicut cum admonitione, ut qui devotionis suae sc. in principem aut salutis publicae custodiam gerere velint, nomen profiteantur sc. inter solemnes accusatores. Quoniam vero eorum maxime protervia hanc constitutionem excitavit, qui tertios innocentes laesae maiestatis famosis libellis, illegali modo accusarunt, eoque Imperatorum gratiam aucupari voluerunt, facile constat, capitale supplicium non generale, et ad omnes famosi carminis species accommodatum fuisse ea constitutione, quem erroneum sensum plerique inde derivant, c) sed capitalia tantum crimina praecipue adversus maiestatem commissa famoso libello obiecta eam poenam contraxisse, d) reliqua autem levioribus coercitionibus, ut antea subiecta mansisse, e)

a) TACITVS in *Annal. Lib. I. c. 72.*

b) IDEM *l. c. c. 74.*

c) vid. BOEHMERVM ad *Carpzov. qu. 98. obs. 2.*

ERVINQUELL *l. c. §. 5.*

d) omnia clarius patent ex *Tit. C. Theod. de fam. lib. Hinc recte MATTHAEI Comment. ad L. XLVII. Tit. de iniur. p. m. 164. capitis poenam restringit ad eiusmodi libellum, quo gravia et capitalia delicta obiciuntur.*

e) de privato iniuriarum remedio etiam adversus auctorem famosi libelli competente vid. *l. 6. D. de iniur. et fam. lib.*

§. XI.

CONSTITVTIO CRIM. CAROL. ITIDEM FAMOSVM LIBELLVM AD
RELIQVAS INIURIAS PRAECIPVE ACCVSATIONIS TEMERARIAE ET
FALSI TESTIMONII CLASSEM REFERT, COMMVNI TALIONIS
APPLICATIONE.

Recte igitur Imperator *Carolus V.* ad ius Romanum provocat, atque minime, ut quibusdam visum, a) novi quid introducit, cum in Constitutione criminali a. 110. poenam talionis in famosi libelli auctores ac socios statuit, eoque ipso hoc crimen ad eam iniuriarum classem refert, in quibus ille generatim talionis applicationem fervare voluit. Ita enim temerarias accusaciones, b) ita falsa testimonia, c) ita denique eodem modo famosi libelli crimen talione vindicare voluit.

a) BOEHMERVS ad *Carpzov. qu. 98. obs. 2.*

b) *Id enim moribus Germanorum quoque convenit, et ab Imperatore approbati voluisse ex analogia art. 68, et 107. colligendum. vid. Io. Andr. HOFFMANN de modis Germanorum coercendi malevolos accusatores. Jen. 1748.*

BOEHMER ad *Carpzov. quaest. 106. obs. 3.*

c) C. C. C. art. 68. et 107.

§. XII.

DENIQUE IDEM MVLTO MAGIS HODIE, EX QVO TALIONIS
LOCO NONNISI POENAE ARBITRARIAE VSV SERVANTVR,
ASSERENDVM EST.

Denique multo magis hodie, ex quo poenam talionis,
seculis rudioribus accommodatam, generatim non amplius ap-
plican-

plicandam, sed in illius locum arbitrarias solum poenas substituendas esse, plerique conveniunt, ne minima quidem ratio superest, cur hoc crimen a reliquis iniuriis itidem arbitrarie coercendis separetur, quoniam secundum regulas supra indicatas omnia ad doli damnique minitatis gradus, ac reliquas circumstantias redeunt, ex quibus unice poenae mensura derivanda est.

§. XIII.

CONCLUSIO

DE VARIIS SIMPLICIORIS DOCTRINAE COMMODIS.

Supereft, ut vel brevissimis tantum simplicioris doctrinae commoda subiungam. Nempe cum famosus libellus, evitata inutili illius separatione, unice ad reliquas iniurias tanquam genus suum refertur, tum

1) cessat et superflua est tota disputatio, num subscriptio auctoris necessaria sit nec ne. Potest enim in diversis factis mox ex relatione nominis, mox autem ex illius adiectione, maior doli et damni gradus oriri, ad quem unice respiciendum est.

2) superfluum est, commune requisitum criminis infamantis obiecti. Est enim et cum levioris criminis illicita propa-

propalatione iniuria coniuncta, quae coercionem meretur. In his autem et in gravioribus poena arbitraria obtinet, quae diversas delictorum classes haud gignit, sed gradu tantum differt pro delictorum obiectorum, et reliquarum circumstantiarum s. iniuriae atrocis aut non atrocis diversitate.

3) Evitatur separatio diffamationis oralis a scripta. Haec enim in famoso libello concurrens, sensu iuridico minime specificam differentiam ab aliis iniuriis, sed individualementantum indicat, ex quo sequitur, diffamationem ore in publicum, sparsam ceteris paribus nonnunquam eidem poenae subiici posse.

4) Generatim famosus libellus a reliquis iniuriis, imprimis temerariis accusationibus, falsis testimoniis etc. non specie iuridica sed gradu tantum mox minori, mox maiori differt; ubi vis animus nocendi, aut famam alterius fugillandi adest, ad quem in temerariis accusationibus et falsis testimoniis ulterior et proximior conatus, alteri malum physicum vel pecuniarium infligendi accedit.

5) Poena

5) Poena arbitraria ad omnes iniurias pertinet, et circumstantiis supra iam explicatis temperari debet. (§. 5.)

Quibus positis

6) separata doctrina de famoso libello, nil nisi inutilem dogmatum repetitionem gignens, evitatur, omnia sub generalioribus iniuriarum regulis comprehenduntur, hocque ipso Institutiones iuris criminalis simplices redduntur.

ULB Halle

3

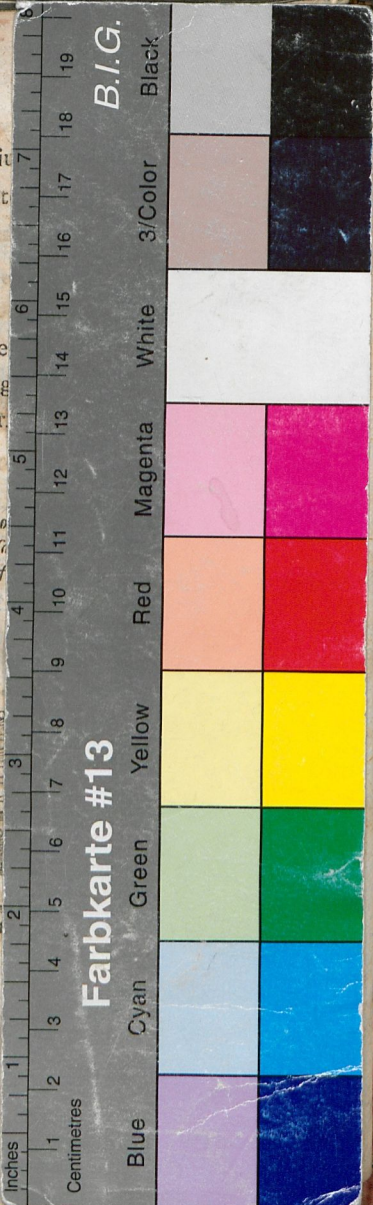
003 331 415

TA-06

435

1781, 36

16

DISSERTATIO INAUGURALIS IURIDICA
DE

FIGMENTO CRIMINIS FAMOSI LIBELLI.

P 435

QVAM
DIVINIS AVSPICIIS
ANNVENTE INCLYTO IVRECONSVLTORVM ORDINE
PRO LICENTIA
SVM MOS IN VTROQVE IVRE HONORES
ATQVE PRIVILEGIA DOCTORALIA

RITE CAPESSENDI
PVBLICAE DISCEPTATIONI
SVBMITTIT
IOHANNES MICHAEL SCHMIEDIVS
HERESBRVCCENSIS.

D. XII. MARTII ~~1781~~ 1781.

ALTDORFII
TYPIS IOHANNIS ADAMI HESSELI ACADEMIAE TYPOGRAPHI.

